

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

ראה

(חלק בט שיחה ג)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושש לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת ראה, יט"כה מנחם-אב, ה'תשפ"ו (א)

LIKKUTEI SICHOT

Copyright © 2026
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY®

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

Kehot Publication Society® and the Kehot logo are registered trademarks
of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

ראה ג

איז' ווייל, ווי גערעדט כמה פעמים,⁷ אַז וואו נאָר מעגלעך, דאַרף מען איינ- לערנען אַז די תורה איז אויסן צו זאָגן אַ נייעם ציווי ודין (און ניט זאָגן, אַז דער ציווי קומט בלויז מוסיף זיין נאָך אַ לאו ואזהרה אין אַ ציווי מפורש⁸).

און דערפאַר לערנט רש"י אַז „לא תאכל כל תועבה“ איז ממש אַ נייעם סוג איסור אכילה (וואָס מען ווייסט ניט פון פריערדיקע פסוקים) – „כל שתעבתי לך“ איז אסור באכילה, און ווי רש"י איז מדייק בהמשך פירוש – „ובא ולמד כאן שלא ישחט ויאכל“,

ב. מען דאַרף אָבער פאַרשטיין די דוגמא וואָס רש"י גיט פון „צרים און בכור כו“:

וויבאַלד דער „דבר שתעבתי לך“ בנדו"ד איז די תועבה פון „כל מום לא יהי בו“, וואָס רעדט ניט בלויז וועגן אַ בכור, נאָר וועגן יעדן „זבח שלמים“ – פאַרוואָס ברענגט רש"י די דוגמא דוקא פון „צרים און בכור“ (ובפרט אַז דאָס איז ניט אַ דבר רגיל והוזהר?) – רש"י האָט

א. אויפן פסוק „לא תאכל כל תועבה“ איז רש"י מפרש: כל תועבה – כל שתעבתי לך כגון צרים און בכור כדי לשוחטו במדינה הרי דבר שתעבתי לך כל מום לא יהי בו⁹ ובא ולמד כאן שלא ישחט ויאכל על אותו המום (און דער- נאָך ברענגט רש"י אַ צווייטע דוגמא פון „בשל בשר בחלב“, כדלקמן ס"ד).

דאָס הייסט, אַז דער טייטש פון „לא תאכל כל תועבה“ איז – אַז אויב ס'איז געטאָן געוואָרן אין אַ זאָך אַ פעולה וואָס „תעבתי לך“, וואָס תורה האָט גע'אסר'ט טאָן – איז „לא תאכל“, ווערט די זאָך אסור באכילה³.

און דער טעם פאַרוואָס רש"י לערנט ניט אַז דער פסוק „לא תאכל כל תועבה“ איז אַ הקדמה כללית צו דער פרשה פון מאכלות אסורות⁴ און „כל תועבה“ באַ- ציט זיך צו די מאכלות אסורות, אַז זיי זיינען „נתעבים לנפש הטהורה“⁵ –

(1) פרשתנו יד, ג.

(2) אמור כב, כא. – ולהעיר שלכאורה בפשט אין כוונת הכותב לאסור הטלת מום בקדשים כ"א רק לאסור הקרבת קרבן עם מום, „כי יקריב גו' כל מום לא יהי בו“ [משא"כ ע"ד ההלכה שלמדים מכל מום לא יהי בו] – „אל תתן בו מום“ (תוי"כ עה"פ. בכורות לג, סע"ב ואילך. ובכ"מ).

ואולי יש לומר ע"פ פרש"י אמור שם, כב: שלשה פעמים להזהיר על הקדשן כו' – שמוזה מובן, דכשם שאסור להקדיש בע"מ, כך אסור להטיל מום בקדשים.

(3) אלא שאינו כלל בכל האיסורים – ראה בארוכה חולין קיד, ב ואילך ובמפרשים שם. רא"ם וגו"א (ועוד מפרשי רש"י) כאן. לקמן הערה 15.

(4) ראה ראב"ע, רמב"ן, ספורנו, אברבנאל ועוד.

(5) ל' הרמב"ן. ועד"ז בראב"ע. וראה אברבנאל בארוכה.

(6) ראה גם באר יצחק על פרש"י כאן.
(7) ראה לקו"ש חט"ז ע' 332 הערה 36. ועוד. – וגם ע"ד ההלכה כ"ה, ד, כל היכא דאיכא למדרש דרשין ולא מוקמינן בלאוי יתירי" (פסחים כד, ריש ע"ב).

(8) ברמב"ן כאן ש, רצה להוסיף באור במאכלים האסורים (שטעם איסורם הוא מפני שהם „נתעבים לנפש הטהורה“ . יולידו עובי ואטימות בנפש) – אבל פשטות לשון הכותב היא, שבא להוסיף אזהרה ולא (ולא רק „באור“). וראה גם רש"י שמיני יא, מד.

(9) ע"ד „דיבר הכתוב בהווה“ (רש"י משפטים כב, ל. פרשתנו טו, יט. ובכ"מ).

געקאנט זאָגן באופן כללי¹⁰: כגון מטיל מום בקדשים¹¹.

די שאלה איז נאך גרעסער: דער מקור פון פרש"י איז אין ספרי על הפסוק, אָבער דאָרט ברענגען זיך צוויי דיעות: „ר' אליעזר אומר מנין לצורם אוזן של בכור ואכל ממנה שעובר בל"ת ת"ל לא תאכל כל תועבה, אחרים אומרים בפסולי המוקדשים הכתוב מדבר".

זיינען מפרשים¹² מבאר, אַז לויט דעת „אחרים" איז „צורם אוזן של בכור" נ"ט אין גדר פון „לא תאכל כל תועבה" – וויבאלד אַז אַ בכור בעל מום איז מותר באכילה אָן קיין פדיון, איז עס דעריבער נ"ט קיין דבר מתועב; נאָר דוקא פסולי המוקדשים וואָס דאָרפן פריער האָבן פדיון זיי צו מתיר זיין באכילה, זיינען זיי אין גדר פון „תועבה" און זיינען דערפאַר אסור באכילה.

איז נ"ט מובן: פאָרוואָס ברענגט פרש"י די דוגמא פון „צורם אוזן של בכור" (און איז דערמיט מכריע – בפשוטו של מקרא¹³ – כדעת ר"א¹⁴), און זאָגט

(10) ע"ד לשון הרמב"ם הל' פסולי המוקדשין פי"ה ה"ג (וראה סהמ"צ שלו מל"ת קמ. חינוך מצוה תסט).

(11) שמואלים במדינה (ע"י פדיון), כפרש"י לעיל פרשתנו יב, טו.

(12) ספרי דבי רב ותולדות אדם לספרי שם (ומתריצים עפ"י שיטת הרמב"ם בהל' פסוה"מ שם. ע"ש). וראה תוד"ה ומי – בכורות (לד, סע"א ואילך). תוד"ה רבא – תמורה ד, סע"ב [אבל בתוד"ה כל (חולין קטו, א – נעתק ברא"ם כאן): דשרי רחמנא קדשים שהוממו כצבי ואיל א"כ אינו דבר מתועב – דממ"ש „קדשים" (אף שמדבר בבכור) מוכח דס"ל דלא דוקא בכור. ואכ"מ].

(13) והרי חילוק זה (דבכור בע"מ אין צריך פדיון) הוא גם ע"פ פש"מ (כפרש"י פרשתנו לקמן טו, כג).

(14) וכן מכריע דצורם אוזן בכור אסור באכילה מה"ת, ולא רק מצד קנס דרבנן (ראה בכורות לד, סע"א ואילך ובתוד"ה ומי שם. תוד"ה רבא תמורה

ניט די פשוט'ערע און כללות/דיקע דוגמא פון „פסולי המוקדשים" (אָדער ברענגען בלויז די צווייטע דוגמא „בשל בשר בחלב"¹⁵)?

ג. אויך דאָרף מען פאַרשטיין די אריכות לשון פרש"י אין דער דוגמא, דלכאורה האָט פרש"י געקענט זאָגן בקיצור¹⁶, „כגון צורם אוזן בכור הרי דבר שתעבתי לך כל מום לא יהי' בו ובא ולמד כאן שלא יאכל".

פאָרוואָס איז פרש"י מוסיף:

(א) „כדי לשחטו במדינה"¹⁷ – למאי נפק"מ אַז די כוונת האדם בעת צרימת אוזן הבכור איז געווען „כדי לשחטו במדינה"? אפילו ווען מ'האָט נ"ט מכיון געווען „לשחטו במדינה" האָט מען דאָך געטאָן אַ „דבר שתעבתי לך" – „כל מום לא יהי' בו"¹⁸.

שם. וראה תוד"ה כל חולין שם. מפרשי פרש"י כאן. ואכ"מ.

(15) ולהעיר מכיון מהאופנים שהובאו בחולין שם (כמו: המבשל בשבת, כלאי זרעים ועוד), שלכאורה הטעמים שבגמ' שם שלא נאסרו מצד „לא תאכל כל תועבה" אינם מתאימים בלימוד ע"ד הפשט (וראה הנסמן בהערה 3); ואת"ל שצ"ד הפשט יש בהם האיסור ד„לא תאכל" – כל שתעבתי לך, ה' אפשר לרש"י להביא דוגמא יותר פשוטה.

[ולפי המסקנא לקמן (סעיף ר"ז) יש לומר הטעם פרש"י לא הביא א' מהדוגמאות הנ"ל – כי מעדיף רש"י הדוגמא שבחז"ל, מכיון ש(גם) היא מאמימה בלימוד ע"ד הפשט].

(16) ככספרי. אלא פרש"י (א) צריך להוסיף מהי „התועבה" – „כל מום לא יהי' בו" (ובפרט ע"פ הנ"ל הערה 2). (ב) מדגיש „ובא ולמד כאן", כנ"ל ס"א.

(17) שהרי אין פרש"י צריך להודיע הדין שבכור בע"מ נאכל במדינה – כי כבר מפורש הוא בפרש"י לעיל (יב, טו) בנוגע לכל הקדשים (ולקמן טו, כב מפורש בכתוב גבי בכור).

ובכל אופן – דבר זה (שמותר לאכול בכור בע"מ במדינה) מובן בלאה"כ מהמשך לשון פרש"י כאן „ובא ולמד כאן שלא ישחט ויאכל".

(18) ע"ד ההלכה (משנה בכורות לה, א ובפרש"י

אין דער בהמה נאך א מום, ווערט דערמיט בטל די „תועבה“ וואָס האָט זיך אין איר געשאַפן דורך הטלת המום באיסור?¹⁹

(ב) אפילו אויב מ'וועט געפינען אַ הסברה בזה – איז נאך אַלץ ניט מובן: למאי נפק"מ בפשוטו של מקרא צי דער איסור אכילה בלייבט לעולם, אָדער בלויז ביז „נולד בו מום אחר“? פירוש רש"י איז דאָך ניט קיין ספר הלכות וואָס דאָרף באַוואַרענען ווי דער ענין איז להלכה.

ד. ווייטער זאגט רש"י אַ צווייטע דוגמא אויף „דבר שתעבתי לך“ – „בשל בשר בחלב הרי דבר שתעבתי לך והזהיר כאן על אכילתו“.

איז תמוה (ווי מפרשים²² פרעגן): רש"י האָט שוין (צוויי מאָל²³) מפרש געווען אַ „בג" מקומות נכתב בתורה²⁴ (דער ציווי פון „לא תבשל גדי בחלב אמו“) א' לאיסור אכילה וא' לאיסור הנאה וא' לאיסור בישול – פאָרוואָס דאָרף מען האָבן אַ באַזונדער לאו אויף איסור אכילתו, בשעת עס איז סייווי אסור מצד דעם לאו פון „לא תאכל כל תועבה“?

דער מקור פון דעם פירוש רש"י („בשל בשר בחלב כו") איז אין גמרא²⁵ – „מנין לבשר בחלב שאסור באכילה

שלדעת ר"א מה ש„לא יטעם עולמית“ הוא רק דרבנן, ומה"ל אסור רק עד שילד בו מום אחר (תוס' בכורות שם. ספרי דבי רב לספרי כאן. דברי דוד להט"ו על פרש"י כאן (בסופו). ועוד). ואכ"מ. (22) רע"ב, ס' זכרון, לבוש האורה, דברי דוד, צידה בדרך ועוד.

(23) משפטים כג, יט. תשא לד, כו.

(24) משפטים ותשא שם. פרשתנו יד, כא (אלא שברש"י שם פ' באו"א. וכבר האריכו במפרשי

רש"י. ואכ"מ).
(25) חולין שם.

(ב) „(ובא ולמד כאן) שלא יטעם ויאכל – פאָרוואָס דאָרף רש"י צוגעבן דעם וואָרט „ישחט“?¹⁹

(ג) פון דעם סיום ל' רש"י „על אותו המום“ איז משמע, אַז רש"י מיינט מדייק זיין, אַז דוקא „על אותו המום“ לא ישחט, אָבער „נולד בו מום אחר – ישחט עליו“²⁰,

איז ניט מובן:

(א) וואָס איז דער הכרח אין פשוטו של מקרא אַז אַ צווייטער מום נעמט אַראָפּ דעם איסור אכילה וואָס האָט זיך גע-לייגט אויפן בכור מצד „לא תאכל כל תועבה“?²¹ צי ווייל ס'איז נולד געוואָרן

שם) „לדעתו (שנתכוין להתירו) אסור שלא לדעתו מותר“. אבל זהו משום שלפי סוגיית הגמ' האיסור הוא רק משום קנס (ולכן – שלא לדעתו אין מקום לקנס); אבל לפרש"י בפש"מ שהוא דין תורה מצד שנעשה בו „דבר שתעבתי לך“ – מאי נפק"מ כוונת האדם בזה*?

(19) בפשטות – לשון זה ברש"י הוא אגב לשונו לפנ"ז „כדי לשחטו במדינה“. אבל הא גופא דורש ביאור – דהול"ל (כלישנא דקרא) „לאוכלו“.

(20) דעת חכמים במשנה בכורות (לד, סע"א) [משא"כ לדעת ר"א ד, „לא ישחט עולמית“]. וראה הערה הבאה. ואכ"מ.

(21) שהרי אין האיסור כאן מפני שהמטיל מום באיסור נשאר עליו איסור אכילה במדינה מחמת קדושת בכור (שאז מקום לומר שע"י מום אחר שוב נפקע קדושת בכור, ובמילא) האיסור – כ"א שאסור באכילה רק מחמת „לא תאכל כל תועבה“, ולמה יותר אח"כ ע"י מום אחר (ולהעיר מרש"י חולין שם קיד, ב) ד"ה הרי הוא בכל תאכל: עולמית).

ושאני דעת חכמים במשנה בכורות שם – כי לשיטתם ה"ז רק קנס, כבהמשך הסוגיא שם (וכנ"ל הערה 18. אבל ראה צפ"נ עה"ת פרשתנו כאן). אלא שברמב"ם הל' פסוה"מ שם מוכח, דגם האיסור מה"ת (מצד „לא תאכל כל תועבה“) הוא רק עד שילד בו מום אחר. ובכמה מפרשים,

(*) אבל ראה סהמ"צ להרמב"ם חינוך שבהערה 10 ואכ"מ.

בשר בחלב איז מען עובר אויף שני לאווין.

— עפ"ז וואלט מען אויך געקענט מסביר זיין דעם שניני בלשון רש"י: אין דער ערשטער דוגמא זאגט רש"י, "ובא ולמד כאן שלא ישחט ויאכל", משא"כ ביי "בשל בשר בחלב" איז ער משנה און זאגט, "וזהויר כאן על אכילתו" (ניט) — "ולמד כאן שאסור באכילה" וכיו"ב,

ווייל ביי "צמר און בכור" ווערט דער איסור אכילה אָפּגעלערנט מכאן (בא ולמד כאן שלא ישחט ויאכל); משא"כ בבשר בחלב וואָס איסור אכילתו ווייס מען שוין פון פריער (פון דעם וואָס עס שטייט ג' פעמים "לא תבשל"), און דאָ איז דאָס בלויז וואָס עס קומט צו אָן אזוהרה — "וזהויר כאן על אכילתו".

אַבער דאָס איז ניט קיין תירוץ מספיק, ווייל³¹:

(א) סוף־סוף איז דאָ רש"י פאַרט מדגיש, "וזהויר כאן על אכילתו", וואָס פון דעם איז משמע אָ די אזוהרה איז "כאן" — ניט אָ דאָ איז נתוסף געוואָרן נאָך אָן אזוהרה.

(ב) ועוד ועיקר: די כוונה פון רש"י בפירושו אויף "לא תאכל כל תועבה" איז (כנ"ל סעיף א) צו אַרויסברענגען אָ דער פסוק קומט לערנען אַ חידוש, אַ נייעם דין ואיסור וואָס שטייט ניט במקום אחר — איז ווי פאַסט צו ברענגען דערויף אַ דוגמא פון אָן איסור אין וועלכן דער פסוק דאָ טוט ניט אויף קיין חידוש דין, נאָר ער איז בלויז מוסיף אַ צווייטן לאו, "לעבור עליו בשני לא־וויין"?

(31) וגם: אם מוקמין בלאווי יתירי, מנ"ל ש"לא תבשל" ג"פ קאי על איסור אכילת (והנאת) בשר בחלב, ולא (כפשוטו של מקרא) לאסור הבישול בלאווין הרבה?

שנאמר לא תאכל כל תועבה" — אָבער דאָרט זיינען דאָס צוויי דיעות (איין מ"ד לערנט עס אָפּ פון "לא תאכל כל תועבה", און אַ צווייטער מ"ד²⁶ פון דעם וואָס "לא תבשל גו" שטייט ג' פעמים) — ווי אזוי אָבער נעמט אָן רש"י ביי דע לימודים ודיעות?

מפרשים²⁷ פאַרענטפערן, אָ דער לאו פון "לא תאכל כל תועבה" איז ניט מחייב קיין מלקות, ווייל עס איז אַ לאו שבכללות שאין לוקין עליו; דעריבער דאָרף מען האָבן דעם לאו מיוחד פון "לא תבשל" אויף אכילת בשר בחלב.

אמנם, דער תירוץ איז מתאים²⁸ בלימוד ע"ד ההלכה, ס'איז אָבער שווער אזוי צו פאַרענטפערן כוונת רש"י בפירושו על התורה²⁹ — מען געפינט ניט אָ רש"י זאָל ברענגען בפירושו על התורה דעם כלל אָ אין לוקין על לאו שבכללות.

ה. לכאורה וואָלט מען געקענט פאַר־ענטפערן אָ דאָס איז ע"ד ווי רש"י זאָגט בכמה מקומות³⁰ אָ די תורה איז מוסיף אַ לאו כדי "לעבור עליו בשני לאווין" (וכיו"ב) — ועד"ז בנדו"ד, אָ ביי אכילת

(26) שם קטו, ב. — וראה בהסוגיא שם עוד דיעות ולימודים.

(27) רע"ב ולבוש שם. וכ"ה ברא"ם משפטים שם.
(28) אבל ראה צידה לדרך כאן מה שהקשה על ת"ז — זה ממש החנינוך (שם) שלא תאכל כל תועבה אינו לאו שבכללות ולוקין עליו. ע"ש (וראה גם רמב"ם הל' פסוהמ"ק שם). אלא שבמנ"ח שם — ע"פ דעת החנינוך — שרק על פסולי המוקדשין לוקין, אבל "שאר איסורין (שהם) יוצאין ממנו" אין לוקין עליהם. ע"ש. וראה כס"מ הל' טומאת מת פ"א ה"ב. שער המלך הל' יסוה"ת פ"ה ה"ח.

(29) נוסף על העיקר, שמפשטות לשון רש"י "וזהויר כאן על אכילתו" משמע שעיקר האזהרה היא כאן (ולא בהכתוב דלא תבשל גו').

(30) ראה לדוגמא — פרש"י: תשא לך, כג (הרבה מצות כיו"ב). צו ו. שמיני יא, מד. אמור כג, לא. ועוד.

ו. וי"ל דעם ביאור בכל זה:

רש"י קומט באוואָרענען אַ תמי' אין די ווערטער „לא תאכל כל תועבה“ כשלעצמן: וויבאַלד דאָ רעדט זיך וועגן זאכן וועלכע דער פסוק אַליין איז זיי מתאר אַלס „תועבה“ (ניט אויסטייטש-נדיק וועלכע זיי זיינען) – והיינו, אַז ס'איז אַ דבר ידוע (ממקום אחר) אַז זיי זיינען אַן ענין של תועבה³² – איז ניט גלאַטיק וואָס טוט אויף דער פסוק מיט דער אזהרה „לא תאכל כל תועבה“: וויבאַלד אַז זיי זיינען „תועבה“ איז מובן אַז זיי דאַרפן זיין „נתעב“ – מ'טאָר זיי ניט עסן?

דאַרף מען זאָגן, אַז דער פסוק מיינט אַ סוג מיוחד אין „תועבה“, וואָס לולא דעם ציווי „לא תאכל גו'“ וואָלט מען ניט געוואוסט אַז ער איז אסור באכילה, און דוקא פון דער אזהרה „לא תאכל כל תועבה“ – יעדן אופן פון „תועבה“ – לערנט מען אָפּ אַז אויך אַזא „תועבה“ איז אסור באכילה.

און דאָס איז וואָס רש"י איז מחדש גלייך בתחילת פירושו „כל תועבה – כל שתעבתי לך“, וואָס די הדגשה בזה איז דער וואָרט „(תעבתי) לך“: דער תיעוב איז ניט אין דער זאך – נאָר ביחס צום גברא, „תעבתי לך“.

והיינו: דאָ מיינט ניט דער פסוק סתם מאכלות אסורות וועלכע זיינען דברים מתועבים מצד עצמם (און דאָס וואָס זיי זיינען אסור בלויז פאַר אידן און ניט פאַר בני נח, איז ווייל אויך אַ דבר מתועב³³ האָט די תורה ניט גע'אסר'ט צו אַן גו נח³²);

נאָר דאָ טוט אויף דער פסוק אַ נייעם גדר – אַז עס זיינען פאַראַן זאכן וואָס „תעבתי לך“: דער „תיעוב“ איז בלויז „לך“ – ביחס צו דעם „גברא“, אָבער ניט אַז די זאך עצמו איז אַ דבר מתועב.

אויך די זאכן – כאָטש זיי זיינען ניט קיין דברים מתועבים – איז „לא תאכל“.

[און דאָס איז דער המשך הכתובים: נאָך דעם ווי תורה זאָגט אַן דעם איסור פון „לא תתגודדו גו'“ מצד דעם וואָס „עם קדוש אתה לה' אלקיך ובך בחר ה' להיות לו לעם סגולה מכל העמים אשר על פני האדמה“³⁴, איז די תורה ממשיך „לא תאכל כל תועבה“ – „כל שתעבתי לך“, אַז די תועבה איז נאָר מצד מעלת ישראל, אַלס „עם קדוש .. לה' אלקיך גו'“].

ז. אויף דעם ברענגט רש"י די ערשטע דוגמא – „כגון צרם אוזן בכור“ – און זאָגט ניט סתם „מטיל מום בקדשים“ –

ווייל דוקא ביי בכור איז מודגש ווי מצד דעם „דבר“ גופא איז נישטאָ קיין תיעוב³⁵ (און דער תיעוב איז בלויז מצד הגברא):

ביי אַלע קדשים, וואָס אַ מום פסל'ט די בהמה למזבח, בלייבט אָבער די בהמה קדשים ביז מ'איז זי פודה. די מציאות פון פסולי המוקדשים (קודם הפדיון) איז אַ דבר האסור („מתועב“) מצד דער חפצא (דוקא דורך פדיון ווערט עס מותר באכילה).

משא"כ אַ בכור בעל מום, וויבאַלד ער איז מותר באכילה (אַן פד''), קומט אויס,

(34) פרשתנו יד, א"ב.

(35) וראה גם לעיל סעיף ב מ"ש המפרשים בטעם פלוגתת ר"א ואחרים.

(32) ראה גם ספורנו עה"פ.

(33) להעיר משבת (פו, ב. ושי"ג) דאכלין שקצים ורמשים חביל גופייהו. וראה שם קמה, ב.

איז עאכונ"כ אז ס'האָט ניט קיין אָרט צו רעכענען זיך מיטן צער הכי מועט פון צרימת האוון, אויב אז דורכדעם וועט די בהמה קענען גענוצט ווערן לאכילת אדם.

ת. עפ"ז וועט אויך רעכט ווערן סיום לשון רש"י, "ובא ולמד כאן שלא ישחט ויאכל על אותו המום".

וויבאלד אז אין דער בהמה איז ניטאָ קיין "תיעוב" – ס'איז נאָר וואָס "תעבתי לך", תורה האָט גע'אָסר'ט דעם גברא צו טאָן דאָס און דערפאַר איז "לא תאכל" – איז דער איסור "לא תאכל" (ע"ד הפשט) נאָר אויף דעם גברא וואָס האָט עובר געווען אויף דעם "תעבתי לך". משא"כ באַ אַנדערע, וואָס ביי זיי איז ניט געווען די פעולה האסורה – און די זאך אַליין איז דאָך ניט קיין דבר מתועב – איז ניטאָ קיין איסור אכילה.

און דאָס איז רש"י מדייק:

(א) "ובא ולמד כאן שלא ישחט ויאכל" – ניט אז דער בכור איז געוואָרן אסור באכילה, נאָר עס איז בלויז אָן איסור אויף דעם אדם וואָס "צום און בכור כדי לשוחטו", אַז "הוא" לא ישחט (ווי ער האָט געוואָלט) ויאכל".

(ב) "על אותו המום" – וואָרום דער בכור איז ניט געוואָרן אסור באכילה און ס'איז ניט קיין דבר מתועב, עס איז נאָר וואָס אויף דעם אדם שצום און הבכור איז דאָ אָן איסור לשוחטו, מצד זיין פעולה האסורה – כדי עס זאָל נתקיים ווערן מחשבתו "צום און כו' כדי לשוחטו" (וואָס נאָר מצד דעם איז עס "תעבתי לך") – איז במילא פאַרשטאַנדיק, אַז אויב נולד בו מום אחר, און פון דער בהמה איז סיי ווי נפקע געוואָרן קדושת הבכור (למזבח), איז ניטאָ קיין אָרט פאַרן איסור מצד "כל שתעבתי לך", וויבאלד אַז אפילו לולא

אז אין זיין מציאות איז ניטאָ קיין דבר מתועב. דער חסרון ("תיעוב") דאָ איז בלויז מצד דעם גברא, וועלכער האָט (דורך הטלת המום) מפקיע געווען פון דעם בכור די קדושה צו זיין ראוי למזבח³⁶ (אַבער אויך דערנאָך איז דער בכור בעל מום ניט קיין דבר מתועב).

און בלויז מצד דעם, וואָס הטלת מום בבכור איז "דבר שתעבתי לך" – ווערט עס אסור באכילה^{36*}.

און דערמיט וועט מען אויך פאַרשטיין פאַרוואָס רש"י:

(א) נוצט דוקא די דוגמא פון "צום און בכור" – און ניט אָן אַנדער מום – ווייל דערמיט איז רש"י מדגיש אַז דאָ האָט זיך ניט געשאַפן (דורך הטלת המום) קיין דבר מתועב אין דעם בכור, אפילו ניט במובן גשמי כפשוטו. וואָרום צרימת האוון איז ניט קיין מום וואָס איז פוגע באיזה אופן שהוא אין דער בהמה ופעולותי, ואדרבה: דער ענין פון צרימת האוון איז אַ דבר הנהוג ורגיל אפילו בבני אדם³⁷.

(ב) רש"י איז מוסיף "כדי לשוחטו במדינה" – דערמיט איז רש"י שולל נאָכמער, אַז אפילו דער צער וואָס די בהמה האָט פון צרימת האוון קען ניט גערעכנט ווערן אַלס אַ דבר בלתי רצוי, וויבאלד ער טוט עס "כדי לשוחטו": אויב אַז צוליב אכילת אדם רעכנט מען זיך ניט מיטן צער הבהמה שבשחיטתה,

(36) ע"ד מ"ש בגו"א כאן.

(36*) ולהעיר מבית אפרים יו"ד (ס' עה בסופו), ששיטת התוס' (הנ"ל הערה 12) שצורם און בכור אינו בבל תאכל כל תועבה, הוא לפי ש"ל ד"כל שתעבתי לך" הוא רק כאשר "המעשה עצמו הוא מתועב מצד המעשה ולא מצד העושה". ע"ש.

(37) כמפורש גם בפש"מ (תשא לב, ב"ג). וראה לקו"ש ח"א ע' 92.

משא"כ אנדערע אידן, וואָס האָבן ניט עובר געווען אויף דעם איסור פון „בשל בשר בחלב“, זיינען ניט אסור אין דעם מצד „לא תאכל כל תועבה“, נאָר בלויז מצד דעם וואָס ג' פעמים נכתב בתורה „לא תבשל גו“.

און דאָס איז רש"י מדייק „בשל בשר בחלב . . והזהיר כאן על אכילתו“ – פון דעם פסוק לערנט מען אָפּ אַן אזהרה מיוחדת („והזהיר כאן“) צו דעם וואָס „בשל בשר בחלב“, וויבאלד אַז ער האָט געטאָן אַ „דבר שתעבתי לך“.

וואָס דאָס ברענגט אַרויס (כנ"ל) נאָכ-מער די מעלה פון אידן, ווי זיי זיינען „עם קדוש . . לה“ און אין זיי „בחר ה' להיות לו לעם סגולה מכל העמים אשר על פני האדמה“.

(משיחת ש"פ ראה תשד"מ)

בפרש"י (ובכלל – למה נקט רש"י שתי דוגמאות, ובפרט שהם מב' מקומות, ספרי וגמ') – כי בתחילה מפרש עיקר חידוש הקרא, כשכל האיסור הוא רק מצד הגברא (כצד און בכור), ואח"כ מוסיף, שמזה למדים ג"כ, דגם כשהדבר נאסר מצד החפצא (כבשר בחלב), באם יש גם איסור גברא (איסור בישול) נתוסף עי"ז עוד איסור על גברא זה.

פעולתו האסורה איז די בהמה ראוי לאכילה.

ט. ע"פ כל זה איז פאַרענטפערט בפשטות די צווייטע דוגמא פון רש"י – „בשל בשר בחלב כו“:

רש"י איז מדייק בלשונו „בשל בשר בחלב כו“ – ניט ווי לשון הגמרא „מנין לבשר בחלב שאסור באכילה“ – ווייל לויט שיטת רש"י (בפירושו על התורה, פשוטו של מקרא) איז דער גאַנצער איסור פון „לא תאכל כל תועבה“ נאָר אַז ענין בשייכות צו דעם גברא וועלכער האָט עובר געווען און געטאָן אַ פעולה האסורה (אפילו ווען אין דער זאך איז ניטאָ קיין ענין של תיעוב).

ועד"ז בעניננו: דער איסור פון אכילת בשר בחלב וואָס ווערט אָפּגעלערנט פון „לא תאכל כל תועבה“ איז ניט פאַרבונדן מיטן גוף המאכל, נאָר מיט דעם גברא וואָס האָט עובר געווען און מבשל גע-ווען דעם בשר בחלב, אַז צוליב זיין פעולה האסורה אין דעם מאכל איז פאַר אים נאסר געוואָרן דער מאכל מיט אַן איסור נוסף באכילתו („לא תאכל כל תועבה“³⁸).

(38) ע"פ המבואר בפנים יומתק סדר הדוגמאות

